

آئین دادرسی کیفری

جلد اول

مؤلفان:

محمد مهدی رحیمی
عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر محمد رضا الهی منش
قاضی دیوان عالی کشور
عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران شمال

مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور : آئین دادرسی کیفری / محمدرضا الهی منش، محمد مهدی رحیمی
مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۴
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۴۱-۷
وضعیت فهرست نویسی : فبیای مختصر
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nli.ir> قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۸۷۲۸۵

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخلف را به دفتر مرکزی و مجده گزارش فرمایید.

آئین دادرسی کیفری

مؤلفان: دکتر محمد رضا الهی منش، محمد مهدی رحیمی

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۴ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، تقاطع خیابان وحید نظری، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۶۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۴۱-۷

ISBN: 978-600-193-341-7

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تمزیلات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، تقاطع شهدای زاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

شعبه یزد: خیابان فرخی یزدی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف - تلفن: ۳۶۲۶۸۶۷۰ ۰۳۵

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۳۰۰۰۸۷۷۶۷۷

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

۱۹.....	مقدمه
۲۳.....	بخش اول: مفاهیم، سیر تحولات و تعاریف آئین دادرسی کیفری
۲۶.....	فصل اول: مفاهیم
۲۶.....	مبحث اول: موضوع آئین دادرسی کیفری
۲۷.....	گفتار اول: موضوع اصلی
۲۷.....	گفتار دوم: موضوع فرعی
۲۹.....	مبحث دوم: اهداف ضروری در تدوین قوانین و مقررات دادرسی کیفری
۲۹.....	گفتار اول: تأمین منافع اجتماعی
۳۰.....	گفتار دوم: حفظ حقوق و آزادی‌های اساسی افراد
۳۲.....	مبحث سوم: آئین دادرسی حقوقی و کیفری
۳۳.....	گفتار اول: وجوه اشتراک
۳۳.....	الف) تعیین آئین رسیدگی
۳۳.....	ب) ارجاع آئین دادرسی کیفری به آئین دادرسی مدنی
۳۴.....	۱- مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم
۳۴.....	۲- اختلاف در صلاحیت
۳۵.....	۳- نحوه اجرای تأمین خواسته
۳۵.....	۴- ابلاغ احضارنامه
۳۶.....	پ) سکوت قانون آئین دادرسی کیفری
۳۷.....	گفتار دوم: وجوه افتراق
۳۷.....	الف) اختلاف در اصحاب دعوا
۳۸.....	ب) اختلاف در موضوع
۳۹.....	پ) اختلاف در مراجع رسیدگی
۴۰.....	ت) اختلاف در هدف
۴۱.....	مبحث چهارم: وابستگی‌های آئین دادرسی کیفری به سایر رشته‌های حقوق
۴۱.....	گفتار اول: وابستگی آئین دادرسی کیفری به رشته‌های حقوق کیفری
۴۲.....	الف) ارتباط آئین دادرسی کیفری با حقوق جزا
۴۳.....	ب) ارتباط آئین دادرسی کیفری با جرم‌شناسی
۴۶.....	گفتار دوم: وابستگی آئین دادرسی کیفری به سایر رشته‌های حقوقی

- الف) ارتباط آئین دادرسی کیفری با آئین دادرسی مدنی ۴۶
- ب) ارتباط آئین دادرسی کیفری با حقوق اساسی ۴۷
- پ) ارتباط آئین دادرسی کیفری با حقوق مدنی ۴۸
- مبحث پنجم: خصوصیات و ویژگی‌های قوانین دادرسی کیفری ۴۹
- گفتار اول: قوانین شکلی ۴۹
- گفتار دوم: قوانین ماهوی ۵۰
- گفتار سوم: قلمرو قوانین آئین دادرسی کیفری ۵۰
- الف) قلمرو قوانین آئین دادرسی کیفری در زمان ۵۱
- ب) قلمرو قوانین آئین دادرسی کیفری در مکان ۵۳
- گفتار چهارم: تفسیر قوانین آئین دادرسی کیفری ۵۳
- مبحث ششم: منابع آئین دادرسی کیفری ۵۴
- گفتار اول: منابع اصلی ۵۵
- الف) قانون ۵۵
- ب) مصوبات کمیسیون‌های مجلس و مصوبه‌های دولت ۵۶
- پ) منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر ۵۷
- ت) رویه‌ی قضایی ۵۸
- گفتار دوم: منابع مکمل ۶۰
- الف) عرف و عادت ۶۰
- ب) نظرات علمای حقوق ۶۰
- فصل دوم: سیر تحولات ۶۲
- مبحث اول: نظام دادرسی اتهامی ۶۲
- گفتار اول: ویژگی‌ها ۶۳
- الف) لزوم طرح شکایت قربانی یا بزه‌دیده از جرم ۶۴
- ب) علنی بودن محاکمات ۶۴
- پ) شفاهی بودن دادرسی ۶۴
- ت) توافقی بودن نظام دادرسی ۶۴
- ث) وجود قضات غیرحرفه‌ای ۶۵
- ج) هیأت منصفه ۶۵
- چ) نقش قضات و وکلا در دادرسی ۶۶

۶۶.....	ح) تساوی اصحاب دعوا
۶۷.....	خ) دلایل اثباتی
۶۸.....	گفتار دوم: مزایا
۶۸.....	الف) رعایت حقوق متهم
۶۸.....	ب) سکوت قاضی تا استماع کامل اظهارات طرفین
۶۹.....	گفتار سوم: معایب
۶۹.....	الف) امکان عدم وصول به حقیقت
۶۹.....	ب) عدم وجود مقام رسمی به منظور تعقیب جرائم
۷۰.....	پ) اطلاع دادرسی
۷۰.....	مبحث دوم: نظام دادرسی تفتیشی
۷۱.....	گفتار اول: ویژگی‌ها
۷۲.....	الف) عدم لزوم طرح شکایت از سوی شاکی
۷۲.....	ب) غیرعلنی و سری بودن محاکمات
۷۳.....	پ) کتبی بودن
۷۳.....	ت) غیرترافعی بودن دادرسی
۷۳.....	ث) وجود قضات حرفه‌ای
۷۴.....	ج) عدم حضور هیأت منصفه
۷۴.....	چ) نقش قضات و وکلا
۷۵.....	ح) نظام ادله قانونی
۷۶.....	گفتار دوم: مزایا
۷۶.....	الف) تأمین منافع اجتماع
	ب) وجود مقام رسمی به منظور تعقیب جرائم (به طور اخص جرائمی که
۷۶.....	دارای جنبه عمومی هستند)
۷۷.....	گفتار سوم: معایب
۷۷.....	الف) نادیده گرفتن برخی حقوق اساسی متهم
۷۸.....	ب) عدم رعایت حریم خصوصی متهم
۷۸.....	پ) عدم پیش‌بینی هیأت منصفه
۷۸.....	ت) عدم رعایت تساوی سلاح‌ها
۷۸.....	ث) نقض بی‌طرفی قضات
۸۰.....	مبحث سوم: نظام دادرسی مختلط

- ۸۱..... گفتار اول: ویژگی‌ها
- ۸۱..... الف) تحقیقات مقدماتی
- ۸۲..... ب) رسیدگی در دادگاه‌ها و محاکم
- ۸۳..... گفتار دوم: معایب
- ۸۴..... الف) اطاله دادرسی
- ۸۴..... ب) عدم بی‌طرفی قاضی رسیدگی کننده دادگاه‌ها
- ۸۵..... ب) قدرت دادسرا یا مقام تعقیب
- ۸۵..... گفتار سوم: مزایا
- ۸۶..... گفتار چهارم: نظام دادرسی مختلط نوین
- ۸۸..... مبحث چهارم: نظام دادرسی اسلامی
- ۹۰..... گفتار اول: قضاوت
- ۹۲..... گفتار دوم: ویژگی‌های نظام دادرسی کیفری اسلامی
- ۹۲..... الف) علنی بودن رسیدگی
- ۹۳..... ب) تساوی اصحاب دعوا
- ۹۵..... ب) شفاهی بودن دادرسی
- ۹۵..... ت) بی‌طرفی قاضی
- ۹۶..... ث) وحدت قاضی و عدم تفکیک مرحله تحقیق و تعقیب از رسیدگی
- ۹۶..... ج) اصل قطعیت احکام و یک درجه‌ای بودن رسیدگی
- ۹۷..... ج) ادله اثبات
- ۹۸..... مبحث پنجم: نظام دادرسی ایران
- ۹۹..... گفتار اول: تحولات عصر مشروطه تا انقلاب اسلامی
- ۱۰۲..... گفتار دوم: تحولات پس از انقلاب اسلامی
- الف) قانون اصلاح موادی از قانون آئین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۶۱/۶/۶)
- ۱۰۳..... ب) قانون تعیین موارد تجدید نظر احکام دادگاه‌ها و نحوه رسیدگی آن‌ها (مصوب ۱۳۶۷/۷/۱۴)
- ۱۰۳..... ب) قانون تشکیل دادگاه‌های کیفری ۱ و ۲ و شعب دیوان عالی کشور (مصوب ۱۳۶۸/۳/۳۱)
- ۱۰۴..... ت) قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب (مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵)

.....	ث) قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری (مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸)	۱۰۴
.....	ج) قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب (مصوب ۱۳۸۱/۷/۲۸)	۱۰۵
.....	چ) قانون آئین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴)	۱۰۶
.....	فصل سوم: تعاریف	۱۰۹
.....	مبحث اول: تعریف آئین دادرسی	۱۰۹
.....	مبحث دوم: تعریف آئین دادرسی مدنی	۱۱۰
.....	مبحث سوم: تعریف آئین دادرسی کیفری	۱۱۰
.....	بخش دوم: دعاوی ناشی از جرم	۱۱۳
.....	فصل اول: دعاوی عمومی	۱۱۷
.....	مبحث اول: سیر تحولات و ویژگی‌های دادرسی	۱۱۹
.....	گفتار اول: سیر تحولات	۱۱۹
.....	گفتار دوم: ویژگی‌های دادرسی	۱۲۱
.....	الف) سلسله مراتب	۱۲۱
.....	ب) استقلال دادرسی	۱۲۶
.....	پ) وحدت دادرسی	۱۲۷
.....	ت) قابل رد بودن قضات دادرسی	۱۲۸
.....	ث) عدم مسئولیت دادرسی	۱۲۹
.....	مبحث دوم: انواع دادرسی	۱۳۰
.....	گفتار اول: دادرسی عمومی و انقلاب	۱۳۱
.....	گفتار دوم: دادرسی دیوان عالی کشور	۱۳۳
.....	گفتار سوم: دادرسی نظامی	۱۳۵
.....	گفتار چهارم: دادرسی ویژه روحانیت	۱۳۶
.....	مبحث سوم: جهات شروع به تعقیب دعاوی عمومی	۱۳۷
.....	گفتار اول: شکایت شاکی	۱۳۸
.....	الف) شکایت	۱۳۸
.....	۱- شاکی	۱۳۸
.....	۱-۱- شرایط طرح شکایت	۱۳۹

- ۱۴۰..... ۲-۱- شاکی محجور
- ۱۴۳..... ۲- شکوائیه
- ۱۴۳..... ۲-۱- اصل لزوم پذیرش شکایات
- ۱۴۵..... ۲-۲- مفاد شکوائیه
- ۱۴۶..... (ب) حقوق شاکی
- ۱۴۶..... ۱- حق حضور در تحقیقات مقدماتی
- ۱۴۶..... ۲- حق مطالعه و اخذ تصویر برخی اوراق پرونده
- ۱۴۷..... ۳- حق درخواست تأمین خواسته
- ۱۴۸..... ۴- حق داشتن مترجم
- ۱۴۸..... گفتار دوم: اعلام و اخبار ضابطان دادگستری
- ۱۴۸..... الف) تعریف ضابط
- ۱۴۹..... ب) انواع ضابط
- ۱۵۰..... ۱- ضابطان عام
- ۱۵۱..... ۲- ضابطان خاص
- ۱۵۸..... (ب) حدود تکالیف و اختیارات ضابطان
- ۱۵۸..... ۱- تکالیف ضابطان
- ۱۵۸..... ۱-۱- تکالیف عام
- ۱۵۸..... ۲-۱- تکالیف خاص
- ۱۶۵..... ۲- اختیارات ضابطان
- ۱۶۵..... ۱-۲- جرائم مشهود و جرائم غیر مشهود
- ۱۶۸..... ۲-۲- اختیارات عادی
- ۱۷۰..... ۳-۲- اختیارات فوق العاده
- ۱۷۴..... (ت) نظارت بر ضابطان و تعلیمات آنان
- ۱۷۸..... (ث) شروط اعتبار گزارش ضابطان
- ۱۸۰..... گفتار سوم: اعلام و اخبار مقامات رسمی یا اشخاص موثق و مطمئن
- ۱۸۴..... گفتار چهارم: ارتکاب جرم مشهود در برابر دادستان یا بازپرس
- ۱۸۵..... گفتار پنجم: اظهار و اقرار متهم
- ۱۸۶..... گفتار ششم: اطلاع دادستان از وقوع جرم به طرق قانونی دیگر
- ۱۸۶..... مبحث چهارم: موانع تعقیب دعوای عمومی
- ۱۸۷..... گفتار اول: موانع موقتی

۱۸۷.....	الف) اناضه
۱۹۱.....	۱- شرایط صدور اناضه
۱۹۲.....	۲- مصادیق
۱۹۲.....	۲-۱- مالکیت
۱۹۳.....	۲-۲- زوجیت
۱۹۵.....	ب) مصونیت
۱۹۶.....	۱- مصونیت ماهوی
۱۹۶.....	۱-۱- مصونیت پارلمانی
۱۹۹.....	۱-۲- مصونیت سیاسی
۲۰۱.....	۱-۲-۱- مصونیت مأموران (نمایندگان) سیاسی
۲۰۴.....	۱-۲-۲- مصونیت مأموران کنسولی
۲۰۵.....	۱-۲-۳- مصونیت اعضاء مأموریت‌های مخصوص
۲۰۷.....	۲- مصونیت تشریفاتی
۲۰۷.....	۲-۱- مصونیت دارندگان پایه قضایی (قضات)
۲۱۰.....	۲-۲- مصونیت وکلای دادگستری
۲۱۱.....	۲-۳- مصونیت نظامیان
۲۱۱.....	ب) جنون
۲۱۲.....	۱- جنون مرتکب حین ارتکاب جرم
	۲- جنون متهم پس از ارتکاب جرم و پیش از صدور حکم قطعی
۲۱۴.....	محکومیت
۲۱۶.....	۳- جنون پس از صدور حکم قطعی محکومیت
۲۱۹.....	گفتار دوم: موانع دائمی (موارد سقوط دعوای عمومی)
۲۲۰.....	الف) فوت متهم یا محکوم علیه
۲۲۵.....	ب) گذشت شاکی یا مدعی خصوصی در جرائم قابل گذشت
۲۳۵.....	پ) شمول عفو
۲۳۶.....	۱- عفو عمومی
۲۳۸.....	۲- عفو خصوصی
۲۴۱.....	ت) نسخ مجازات قانونی
۲۴۳.....	ث) شمول مرور زمان در موارد پیش‌بینی شده در قانون
۲۴۳.....	۱- موافقان و مخالفان

۲۴۴	۲- سیر تحولات مرور زمان در حقوق کیفری ایران
۲۴۶	۳- انواع مرور زمان
۲۵۰	۴- شرایط مرور زمان
۲۵۱	ج) توبه متهم در موارد پیش‌بینی شده در قانون
۲۵۱	۱- مفهوم توبه
۲۵۲	۲- جرائم موضوع توبه
۲۵۳	۳- شرایط توبه قانونی
۲۵۶	۴- آثار توبه
۲۵۶	۵- مکان ابراز توبه
۲۵۷	ج) اعتبار امر مختوم کیفری
۲۵۸	۱- ویژگی‌ها
۲۶۱	۲- شرایط
۲۶۲	۳- شمول اعتبار امر مختوم کیفری
۲۶۴	فصل دوم: دعوای خصوصی
۲۶۵	مبحث اول: تعریف دعوای خصوصی
۲۶۵	مبحث دوم: وجوه اشتراک و افتراق دعوای عمومی و خصوصی
۲۶۶	گفتار اول: اشتراک
۲۶۶	گفتار دوم: افتراق
۲۶۶	مبحث سوم: اقسام ضرر و زیان ناشی از جرم
۲۶۷	گفتار اول: ضرر و زیان‌های قابل مطالبه بواسطه دعوای خصوصی
۲۶۸	الف) ضرر و زیان مادی
۲۷۰	ب) ضرر و زیان معنوی
۲۷۲	پ) منافع ممکن‌الحصول
۲۷۵	گفتار دوم: ضرر و زیان غیرقابل مطالبه بواسطه دعوای خصوصی
۲۷۷	گفتار سوم: استرداد اموال
۲۷۹	مبحث چهارم: شرایط طرح و رسیدگی دعوای خصوصی
۲۷۹	گفتار اول: شرایط ماهوی
۲۷۹	الف) مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم
۲۷۹	ب) مطالبه ضرر و زیان مصرح در قانون

۲۸۰	گفتار دوم: شرایط شکلی
۲۸۰	الف) مهلت طرح دعوی خصوصی
۲۸۱	ب) لزوم تسلیم دادخواست و ارائه دلایل و مستندات
۲۸۳	پ) رعایت تشریفات آئین دادرسی مدنی
۲۸۳	ت) لزوم رسیدگی به ضرر و زیان ناشی از جرم ضمن صدور رأی کیفری
۲۸۵	مبحث پنجم: استثنائات طرح دعوی خصوصی
۲۸۹	بخش سوم: تحقیقات مقدماتی
۲۹۱	فصل اول: کلیات
۲۹۱	مبحث اول: مرجع تحقیق
۲۹۶	گفتار اول: وظایف مرجع تحقیق
۳۰۰	گفتار دوم: اختیارات مرجع تحقیق
۳۰۲	گفتار سوم: استثنائات تحقیق در دادسرا
۳۰۴	مبحث دوم: مرجع تعقیب
۳۰۷	مبحث سوم: رابطه مرجع تحقیق و تعقیب
۳۰۹	مبحث چهارم: تعریف تحقیقات مقدماتی
۳۱۰	گفتار اول: تعریف قانونی
۳۱۱	گفتار دوم: تعریف حقوقی
۳۱۴	فصل دوم: ویژگی‌های تحقیقات مقدماتی
۳۱۴	مبحث اول: غیرترافعی بودن
۳۱۵	مبحث دوم: کتبی بودن
۳۱۹	مبحث سوم: غیرعلنی بودن
۳۲۰	مبحث چهارم: محرمانه بودن
۳۲۳	فصل سوم: اصول حاکم بر تحقیقات مقدماتی
۳۲۳	مبحث اول: بی‌طرفی مقام تحقیق
۳۲۵	مبحث دوم: استمرار و تسریع در امر تحقیق
۳۲۵	مبحث سوم: استقلال مقام تحقیق
۳۲۷	مبحث چهارم: آزادی مقام تحقیق در انتخاب نوع اقدام تحقیقی
۳۲۸	فصل چهارم: جهات شروع به تحقیق
۳۳۱	فصل پنجم: اقدامات تحقیقی

۳۳۲	مبحث اول: اخذ اظهارات و تحقیق از شاکی
۳۳۴	مبحث دوم: معاینه محل و تحقیق محلی
۳۳۵	گفتار اول: تشریفات و شرایط لازم الرعایه
۳۳۷	گفتار دوم: اقدامات مقرر قانونی
۳۳۹	مبحث سوم: تفتیش، بازرسی و کنترل ارتباطات
۳۴۰	گفتار اول: بررسی مفاهیم منازل، اماکن، اشیاء و ارتباطات
۳۴۲	گفتار دوم: تشریفات و شرایط لازم الرعایه
۳۴۲	الف) منازل، اماکن و اشیاء
۳۵۲	ب) ارتباطات مخبراتی و مراسلات پستی
۳۵۵	گفتار سوم: اقدامات مقرر قانونی
۳۵۹	مبحث چهارم: جلب نظر کارشناس
۳۵۹	گفتار اول: شرایط شکلی
۳۶۲	گفتار دوم: شرایط ماهوی
۳۶۴	گفتار سوم: نظریه پزشکی قانونی
۳۶۵	مبحث پنجم: احضار و تحقیق از شهود و مطلعان
۳۶۵	گفتار اول: وظایف و تکالیف مرجع تحقیق
۳۷۰	گفتار دوم: اختیارات مرجع تحقیق
۳۷۱	مبحث ششم: احضار و تحقیق از متهم
۳۷۱	گفتار اول: اقدامات قانونی در راستای حضور متهم
۳۷۲	الف) احضار متهم
۳۷۲	۱- شرایط احضار متهم
۳۷۳	۲- آشکال احضار متهم
۳۷۶	۳- ابلاغ احضاریه
۳۷۶	ب) جلب متهم
۳۷۶	۱- شرایط جلب متهم
۳۷۶	۱-۱- شرایط ماهوی
۳۷۹	۱-۲- شرایط شکلی
۳۸۱	۲- انواع جلب
۳۸۱	۱-۲- جلب ساده از طریق اقامتگاه متهم
۳۸۱	۲-۲- جلب سیار

۳۸۲.....	۲-۳- جلب با اذن ورود به محل اختفاء متهم.....
۳۸۲.....	گفتار دوم: تحقیق از متهم.....
۳۸۲.....	الف) حقوق متهم.....
۳۸۲.....	۱- شروع به تحقیق بلافاصله پس از حضور یا جلب متهم.....
۳۸۳.....	۲- حق داشتن وکیل.....
۳۸۵.....	۳- حق اعلام اقامتگاه قانونی.....
۳۸۵.....	۴- داشتن حق سکوت.....
۳۸۶.....	۵- حق داشتن مترجم.....
۳۸۶.....	۶- حق نوشتن پاسخ سؤالات مقام تحقیق.....
۳۸۷.....	۷- حق اظهار آخرین دفاع.....
۳۸۷.....	ب) تفهیم اتهام.....
۳۸۹.....	۱- اقدامات پیش از تفهیم اتهام.....
۳۹۰.....	۲- اقدامات پس از تفهیم اتهام.....
۳۹۲.....	ب) آخرین دفاع.....
۳۹۶.....	مبحث هفتم: نیابت قضایی.....
۳۹۸.....	گفتار اول: اقدامات مرجع معطی نیابت.....
۴۰۰.....	گفتار دوم: اقدامات مرجع مجری نیابت.....
۴۰۲.....	فصل ششم: قرارهای تحقیقات مقدماتی.....
۴۰۴.....	مبحث اول: قرارهای اعدادی.....
۴۰۴.....	گفتار اول: قرار کارشناسی.....
۴۰۴.....	گفتار دوم: قرار تأمین خواسته.....
۴۰۵.....	الف) شرایط قرار تأمین خواسته.....
۴۰۹.....	ب) تفاوت قرار تأمین خواسته کیفری و حقوقی.....
۴۱۰.....	گفتار سوم: قرار اناطه.....
	گفتار چهارم: قرار رد درخواست شاکی (در خصوص مطالعه و اخذ تصویر یا
۴۱۰.....	رونوشت اوراق پرونده).....
۴۱۱.....	گفتار پنجم: قرار عدم دسترسی متهم به پرونده.....
۴۱۳.....	گفتار ششم: قرار نیابت قضایی.....
۴۱۴.....	گفتار هفتم: قرارهای تأمین کیفری.....

۴۱۵.....	الف) کلیات
۴۲۴.....	ب) انواع قرارهای تأمین کیفری
۴۲۵.....	۱- قرار التزام به حضور با قول شرف
۴۲۵.....	۱-۱- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۲۵.....	۲-۱- ضوابط صدور و فک قرار
۴۲۶.....	۳-۱- ضمانت اجرا
۴۲۶.....	۴-۱- اعتراض
۴۲۷.....	۲- قرار التزام به حضور با تعیین وجه التزام
۴۲۷.....	۱-۲- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۲۸.....	۲-۲- ضوابط صدور و فک قرار
۴۲۹.....	۳-۲- ضمانت اجرا
۴۳۰.....	۴-۲- اعتراض
۴۳۱.....	۳- قرار التزام به عدم خروج از حوزه قضایی با قول شرف
۴۳۲.....	۱-۳- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۳۲.....	۲-۳- ضوابط صدور
۴۳۲.....	۳-۳- ضمانت اجرا
۴۳۲.....	۴-۳- اعتراض
۴۳۳.....	۴- قرار التزام به عدم خروج از حوزه قضایی با تعیین وجه التزام
۴۳۴.....	۱-۴- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۳۴.....	۲-۴- ضوابط صدور
۴۳۵.....	۳-۴- ضمانت اجرا
۴۳۶.....	۴-۴- اعتراض
	۵- قرار التزام به معرفی نوبه‌ای خود به صورت هفتگی یا ماهانه به مرجع قضایی یا انتظامی با تعیین وجه التزام
۴۳۷.....	۱-۵- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۳۸.....	۲-۵- ضوابط صدور
۴۳۹.....	۳-۵- ضمانت اجرا
۴۴۰.....	۴-۵- اعتراض

۴۴۱	۶-۴-۱- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۴۲	۶-۴-۲- ضوابط صدور
۴۴۲	۶-۴-۳- ضمانت اجرا
۴۴۳	۶-۴-۴- اعتراض
	۷- قرار التزام به عدم خروج از منزل یا محل اقامت تعیین شده با موافقت متهم با تعیین وجه التزام، با موافقت متهم و پس از اخذ تعهد پرداخت از محل حقوق آنان از سوی سازمان مربوط
۴۴۴	۷-۱- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۴۵	۷-۲- ضوابط صدور
۴۴۶	۷-۳- ضمانت اجرا
۴۴۷	۷-۴- اعتراض
۴۴۸	۸- قرار کفالت
۴۴۸	۸-۱- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۴۹	۸-۲- ضوابط صدور و فک قرار
۴۴۹	۸-۲-۱- صدور
۴۵۲	۸-۲-۲- فک
۴۵۴	۸-۳- ضمانت اجرا
۴۵۶	۸-۴- اعتراض
۴۵۷	۹- قرار وثیقه
۴۵۸	۹-۱- مفهوم شناسی و ماهیت
۴۵۹	۹-۲- ضوابط صدور و فک قرار
۴۵۹	۹-۲-۱- صدور
۴۶۲	۹-۲-۲- فک
۴۶۳	۹-۳- ضمانت اجرا
۴۶۵	۹-۴- اعتراض
۴۶۶	۱۰-۱- قرار بازداشت موقت
۴۶۷	۱۰-۱-۱- مفهوم شناسی

- ۴۶۷..... ۱۰-۲-اهداف
- ۴۶۸..... ۱۰-۳-پیامدهای بازداشت موقت
- ۴۶۹..... ۱۰-۳-۱-پیامدهای مثبت
- ۴۷۰..... ۱۰-۳-۲-پیامدهای منفی
- ۴۷۵..... ۱۰-۴-شرایط صدور و اجرا
- ۴۷۵..... ۱۰-۴-۱-شرایط صدور
- ۴۸۰..... ۱۰-۴-۲-شرایط اجرا
- ۴۸۰..... ۱۰-۵-اعتراض
- ۴۸۳..... پ) تشدید و تخفیف قرار تأمین کیفری
- ۴۸۵..... ت) بازبینی قرارهای تأمین کیفری
- ۴۸۷..... گفتار هشتم: قرار نظارت قضایی
- ۴۸۹..... الف) شرایط صدور
- ۴۹۰..... ب) شرایط فک
- ۴۹۱..... پ) ضمانت اجرا
- ۴۹۲..... ت) اعتراض
- ۴۹۳..... مبحث دوم: قرارهای نهایی
- ۴۹۴..... گفتار اول: ویژگی ها
- ۴۹۴..... گفتار دوم: شرایط صدور
- ۴۹۵..... گفتار سوم: انواع
- ۴۹۶..... الف) قرار موقوفی تعقیب
- ۴۹۸..... ب) قرار ترک تعقیب
- ۴۹۹..... پ) قرار منع تعقیب
- ۵۰۱..... ت) قرار تعلیق تعقیب
- ۵۰۳..... ث) قرار جلب به دادرسی
- ۵۱۳..... منابع و مآخذ

مقدمه

دل گر چه درین بادیه بسیار شنافت یک موی ندانست و بسی موی شکافت
گرچه ز دلم هزار خورشید بتافت آخر به کمال ذره‌ای راه نیافت

«ابوسعبدی باطنی»

قانون آئین دادرسی کیفری را به طور قطع می‌توان از مهمترین قوانین داخلی کشورها دانست. اهمیت این قانون را باید در موضوع و اهداف آن جستجو نمود. موضوع آئین دادرسی کیفری رسیدگی به حیثیت عمومی و خصوصی جرم و اهداف آن، حفظ منافع اجتماع و حقوق و آزادی‌های اساسی افراد (متهم، بزه‌دیده، شهود و...) می‌باشد. اهمیت آئین دادرسی کیفری در جایی متبلور می‌گردد که باید توازن بین حفظ حقوق و آزادی‌های اساسی افراد از یک طرف و تأمین منافع اجتماع از طرف دیگر را توأمان رعایت نماید. به عبارت دیگر حفظ منافع اجتماع بواسطه وقوع بزه نباید ریسمانی برای نقض حقوق و آزادی‌های اساسی متهم و حتی افراد جامعه گردد. بنابراین به درستی باید قانون آئین دادرسی کیفری را نماد سنجش حقوق و آزادی‌های یک جامعه برشمرد و به واقع برای اینکه بتوان حقوق و آزادی‌های جامعه‌ای را بررسی نمود باید به قانون آئین دادرسی کیفری آن کشور مراجعه کرد.

آئین دادرسی کیفری که به تشریفات و نحوه رسیدگی در دادسرا و محاکم کیفری به منظور کشف جرم، تعقیب متهم، صدور رأی و اجرای احکام کیفری می‌پردازد، در مقاطع مختلف زمانی با تحولاتی همراه بوده است. این تحولات در راستای تأمین هر چه بهتر اهداف آئین دادرسی کیفری بوده و ظهور آن را می‌توان با نظام دادرسی اتهامی سنتی در کشورهای نظیر انگلستان به صورت حضور قضات غیر حرفه‌ای، ترافعی بودن دادرسی، حضور فعال وکلا و منفعلانه قضات، شفاهی بودن دادرسی و علنی بودن محاکمات دانست. به تدریج با پیدایش جنبه عمومی جرم و شکل‌گیری مفهوم نظم عمومی، عدم وجود مقام رسمی به منظور تعقیب متهم و همچنین نقش منفعلانه قضات

در رسیدگی، که احتمال عدم وصول به حقیقت را افزایش می‌داد، ایجاد نظامی کارآمدتر را در اذهان عمومی و به طور خاص مدیران دولتی تقویت نمود.

عوامل فوق در کنار ظهور مسیحیت و به تبع نفوذ کلیسا و عقاید آن، شکل‌گیری نظام دادرسی تفتیشی را رقم زد. نظامی که قضات حرفه‌ای با نقش فعال در مقابل نقش منفعلانه وکلا، بدون نیاز به طرح شکایت از جانب شاکی در یک دادرسی غیرترافعی به رسیدگی می‌پرداختند. نظام دادرسی تفتیشی بر خلاف نظام دادرسی پیشین، تمرکز خود را به تأمین منافع اجتماع نهاده بود و با عدم رعایت اصل تساوی سلاح‌ها برخی از حقوق اساسی متهم را نادیده می‌گرفت.

معایب در نظام دادرسی پیشین در کنار محاسن و مزایای آنان، برخی را بر آن داشت تا با در نظر گرفتن مزایای مذکور و طرد معایب آنها، نظام دادرسی دیگری را ایجاد نمایند. در سال ۱۸۰۸، با چنین هدفی نظام دادرسی مختلط در فرانسه شکل گرفت. در این نظام دادرسی، رسیدگی به دو مرحله دادسرا (تعقیب و تحقیق) و دادگاه (دادرسی) تفکیک می‌شود. رسیدگی در دادسرا با الگو برداری از نظام دادرسی تفتیشی و رسیدگی در دادگاه با مدل‌سازی از نظام دادرسی اتهامی می‌باشد. این نظام دادرسی نیز، هرچند مقبول خیلی از کشورها واقع شده لیکن معایبی همچون اطاله دادرسی و قدرت و نفوذ دادسرا در تحمیل نظر خویش به دادگاه را در بر دارد.

دین اسلام هرچند به صورت مدون، نوع خاصی از نظام دادرسی را تبیین ننموده است لیکن نحوه و رسیدگی دادرسی پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع) بازگو کننده شیوه خاصی از رسیدگی می‌باشد.

قوانین دادرسی کیفری ایران نیز با تأسی و الهام از نظام دادرسی برخی کشورها، نظام دادرسی مختلط را پذیرفته است. با این حال تلاش ناقصی را در راستای عینیت بخشیدن به برخی ویژگی‌های نظام دادرسی اتهامی در مرحله تحقیقات مقدماتی از قبیل حق حضور وکیل، ترافعی بودن تحقیقات مقدماتی صرفاً در جرائم قابل گذشت و حق سکوت متهم را داشته است.

مهمترین تحولات مربوط به قوانین دادرسی کیفری ایران را می‌توان حذف بدون برنامه ریزی دادسرا به موجب قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳ و احیای مجدد آن با پشتوانه قانونی ضعیف، بواسطه قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه-

های عمومی و انقلاب در سال ۱۳۸۱ برشمرد. اگر چه بحث راجع به نقاط ضعف و قوت احیاء یا حذف دادرسی در این مجال نمی‌گنجد لیکن اتخاذ رویکرد صحیح مستلزم مطمح نظر قرار دادن تمامی جوانب نظری و کاربردی است. با این حال قانونگذار در سال ۱۳۹۲ با پذیرش نظام دادرسی مختلط و تقویت رویکرد اتهامی، هرچند به صورت ناقص، قانون آئین دادرسی کیفری را در ۵۷۰ ماده و در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۴ به تصویب رسانید، قانونی که لازم الاجرا شدن آن بواسطه ضعف در تشکیلات قضایی و کمبود امکانات مادی و معنوی قوه قضائیه در چندین مرحله به تعویق افتاد و الهایه با تصویب قانون آئین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی در تاریخ ۱۳۹۳/۷/۸ از مواد ۵۷۱ الی ۶۹۹ ضمن منسجم نمودن مجموعه قوانین مربوط به دادرسی کیفری (اعم از دادرسیها و محاکم عمومی، انقلاب و نظامی)، تاریخ لازم الاجرا شدن آن را به ۱۳۹۴/۴/۱ موکول کرد.

بنابراین نگارندگان نوشتار حاضر که حقوق معنوی کتاب بالمناصفه بین آنان مشترک است، با مطمح نظر قرار دادن قانون آئین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ و سرفصل مصوب وزارت علوم در خصوص این درس، در دو جلد به تبیین اهم مسائل و مطالب مرتبط پرداخته و در این کتاب، تحت عنوان جلد نخست و در ذیل سه بخش به شرح و ایضاح مفاهیم، سیر تحولات و تعاریف آئین دادرسی کیفری، دعاوی ناشی از جرم و تحقیقات مقدماتی می‌پردازند.

امید است با نوشتار حاضر گامی در راستای تکمیل خلاءهای موجود در زمینه آئین دادرسی کیفری برداشته شده باشد و مطالعه این کتاب بتواند راه‌گشایی برای اساتید، قضات، وکلا و دانشجویان این رشته در مسائل متعدد و متنوع حقوقی باشد. الزامیه خواستاریم با اعلام نواقص و پیشنهادات خویش، ما را در رفع کاستی‌های نوشتار حاضر یاری نماید.

و من الله توفیق

محمد رضا الهی منش^۱، محمد مهدی رحیمی^۲

بهار ۱۳۹۴